

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 32/2021-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Júliusom Kvetánom, Jasenovská 11, Humenné, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 21Cpr/1/2020 (pôvodne pod sp. zn. 19Cpr/3/2014) takto

rozhodol:

1. Postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 21Cpr/1/2020 (pôvodne pod sp. zn. 19Cpr/3/2014) **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava II **prikazuje** v konaní vedenom pod sp. zn. 21Cpr/1/2020 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **priznáva** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré **je** Okresný súd Bratislava II **povinný** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.
4. Okresný súd Bratislava II **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **562,86 eur** a zaplatiť ich právnenmu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 5. októbra 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) napadnutým postupom všeobecného súdu. Sťažovateľ navrhuje

vysloviť porušenie označených práv, prikázať konať bez zbytočných prieťahov, priznať primerané finančné zadosťučinenie 20 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľ je v napadnutom konaní prebiehajúcom od roku 2014 „o náhradu ušlej mzdy s príslušenstvom a iné“ v procesnom postavení žalobcu (žalovaná [REDAKOVANÉ]). V poradí prvý zamietavý rozsudok č. k. 19Cpr/3/2014 z 27. októbra 2016 na odvolanie sťažovateľa Krajský súd v Bratislave potvrdil (rozsudok č. k. 2CoPr/4/2017 z 18. apríla 2018). Na dovolanie sťažovateľa Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 3Cdo/26/2019 z 10. októbra 2019 rozsudok krajského súdu zrušil a ten následne uznesením č. k. 14CoPr/10/2019 z 28. júla 2020 zrušil rozsudok okresného súdu z 27. októbra 2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

II.

3. Podľa sťažovateľa sa uvedené konanie vedie neprimerane dlho od 26. februára 2014, vec nie je po skutkovej ani právnej stránke zložitá a svojím konaním k prieťahom v konaní neprispel.

III.

4. Okresný súd zaslal ústavnému súdu svoje stanovisko č. k. 1Spr/24/2021 z 5. marca 2021 spolu s chronologickým prehľadom úkonov. Okresný súd v doručenom vyjadrení uviedol, že predmetné konanie vedené pod sp. zn. 19Cpr/3/2014 sa v súčasnosti vedie pod sp. zn. 21Cpr/1/2020. Od podania žaloby trvá súdne konanie už 7 rokov z dôvodu vykonávaných procesných úkonov. Z dôvodu odvolania sťažovateľa bol spis od 13. marca 2017 do 29. mája 2018 na odvolacom súde. Vzhľadom na zrušujúce rozhodnutie dovolacieho súdu bola vec predložená sudcovi na ďalšie konanie. Rýchlosť konania bola v poslednom období výrazne ovplyvnená najmä epidemiologickou situáciou na Slovensku. Okresný súd ďalej uviedol: „*Ihned', ako to epidemiologická situácia dovoľí, bude vo veci stanovený termín pojednávania.*“

5. Sťažovateľ vo svojej replike uviedol, že 24. novembra 2020 podal návrh na zmenu žalobného petitu, ktorý okresný súd zaslal žalovanému na vyjadrenie s lehotou do 31. januára 2021. K námietke týkajúcej sa epidemiologickej situácie uviedol, že epidémia v roku 2020 nemala žiaden vplyv na konanie, pričom rešpektuje stav vzniknutý po 1. januári 2021. V závere sťažovateľ uviedol, že sociálna situácia sťažovateľa je alarmujúca, nemôže sa zamestnať u iného zamestnávateľa, pretože jeho pracovný pomer u žalovaného od 14. februára 2011 trvá dodnes.

IV.

6. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľov (II. ÚS 32/02).

7. Z hľadiska povahy veci považuje ústavný súd pracovnoprávne spory a mzdové nároky z nich vyplývajúce za spory mimoriadne citlivej povahy (II. ÚS 32/02, IV. ÚS 82/02, IV. ÚS 4/05, III. ÚS 35/07, III. ÚS 1/09), ktoré pripúšťajú chápanie zbytočných prietáhov v prísnejšom meradle, ako je to pri iných súdnych sporoch, ktoré nemajú súvis s existenčnou otázkou účastníka. Pracovnoprávne spory sú plne opodstatnene privilegované, čo sa týka včasnosti ich vybavenia. Súdny by v nich mali postupovať mimoriadne efektívne.

8. Vec sťažovateľa nebola z právneho hľadiska zložitá, pretože išlo o posúdenie zaplatenia ušlej mzdy. Vybavenie takejto veci v trvaní 7 rokov je zjavne neprimerané. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Konanie zo strany okresného súdu síce prebiehalo v zásade plynule, no jeho celková dĺžka je z ústavnoprávneho hľadiska problematická a na prípad dopadá čiastočne aj nesústredenosť v spojení so zrušením rozhodnutia, a tým predĺžením celkového vybavenia veci. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 14CoPr/10/2019 z 28. júla 2020 konštatoval nedostatočné odôvodnenie rozsudku okresného súdu a jeho zmätočnosť v súvislosti s nedostatkom logickej nadväznosti jednotlivých skutkových zistení. V súvislosti s tým dopadá na okresný súd aj viac ako ročná doba vybavovania veci na odvolacom súde.

9. Okresný súd ospravedlňuje stav veci nepriaznivou epidemiologickou situáciou na Slovensku, a preto nevykonal žiadne relevantné úkony, resp. nenariadil termín pojednávania smerujúci k rozhodnutiu veci. Z chronológie tiež vyplýva zmena zákonného sudcu. Nepochybne sa v tej súvislosti vec predĺžila. Ústavný súd tu poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom konaní (I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99). Ústavný súd rozumie, že nie všetky nástroje na vyriešenie tzv. objektívnych okolností sa nachádzajú v dispozičnej sfére vedenia súdu či zákonného sudcu, trvá však na tom, že systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripísať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzené personálne kapacity príslušných súdov (napr. I. ÚS 119/03).

10. Uvedené skutočnosti opodstatňujú záver, že uplatnené práva sťažovateľa týkajúce sa včasnej súdnej ochrany porušené boli. Argumenty okresného súdu nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je pomenovanie príčin prietáhov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ocitol.

V.

11. Dotknutá vec sťažovateľa dosiaľ nie je rozhodnutá a vo vyjadrení okresného súdu rezonovali viac obavy z nepriaznivej epidemiologickej situácie ako priaznivé očakávania týkajúce sa včasného vybavenia veci. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľa, preto vyhovel ústavnej sťažnosti ako dôvodnej aj v časti o uloženie príkazu okresnému súdu vo veci konať.

12. Sťažovateľ sa domáhal aj primeraného finančného zadosťučinenia. Cieľom tohto inštitútu je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04).

13. V tejto súvislosti ústavný súd uvádza, že deklaroval porušenie uplatnených práv, prikázal okresnému súdu konať a už tieto opatrenia čiastočne plnia aj satisfakčnú funkciu. Finančné zadosťučinenie v žiadanej výške 20 000 eur považoval ústavný súd za zjavne neprimerané okolnostiam prípadu. Ústavný súd s prihliadnutím na dĺžku namietaného súdneho konania, tiež skutočnosť, že sťažovateľ sa aj a okresnom súde domáhal včasného vybavenia veci, no tiež s prihliadnutím na predmet sporu, ktorý nebol kľúčový pre postavenie sťažovateľa, považoval za spravodlivé finančné zadosťučinenie vo výške 1 000 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

VI.

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o náhrade trov právneho zastúpenia sťažovateľa vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

15. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov právneho zastúpenia za 3 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a replika) v sume trikrát po 177 eur, režijný paušál v sume trikrát po 10,62 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 562,86 eur (bod 4 výroku tohto nálezu).

16. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet advokáta sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

17. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. marca 2021

Robert Šorl
predseda senátu